

ΓΕΝΣ ΜΠΑΣΤΙΑΝ

Ανώτερος σύμβουλος
Πολιτικής στο **ΕΛΙΑΜΕΠ**

Σ. 8-9

Η επιτυχία της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας και οι προκλήσεις

Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο έλληνας υπουργός Αμυνας Νίκος Δένδιας υποστήριξε ότι «πρέπει να δούμε πού βρισκόμαστε η Τουρκία και η Ελλάδα το 1980 και πού βρισκόμαστε εμείς και η Τουρκία σήμερα, το 2024. Η Τουρκία έχει κάνει άλματα προς τα εμπρός, ενώ εμείς έχουμε κάνει βήματα προς τα πίσω» («Καθημερινή», 14-1-2024).

Η εκτίμηση του κ. Δένδια δεν είναι μόνο σωστή αλλά και αποκαλυπτική. Το 2022, για πρώτη φορά, τέσσερις τουρκικές εταιρείες – Baykar, Aselsan, TAI και Roketsan – συμπε-

NEWS ANALYSIS
ΤΟΥ JENS BASTIAN

της Τουρκίας έχει επανειλημμένα αναδείξει τη στρατιωτική της ικανότητα. Το μη επανδρωμένο αεροσκάφος Bayraktar-TB2, προϊόν του τουρκικού κατασκευαστή Baykar, εξάγεται σε περισσότερες από 30 χώρες. Στην Ουκρανία χρησιμοποιείται εκτενώς κατά του ρωσικού στρατού εισβολής. Στο Ναγκόρνο Καραμπάχ αποδείχθηκε ότι άλλαξε το παιχνίδι υπέρ του Αζερμπαϊτζάν στη σύγκρουση με την Αρμενία.

Έχει αφήσει το στίγμα του στα πεδιά μάχης της Συρίας, στο Βόρειο Ιράκ και στη Λιβύη.

Τα Bayraktar-TB2 αποτελούν μια ιστορία

εξαγωγικής επιτυχίας της Τουρκίας. Η ζήτηση στις διεθνείς αγορές αυξάνεται κατακόρυφα. Παραγγελίες προέρχονται και από μέλη του ΝΑΤΟ – Αλβανία, Ρουμανία και Πολωνία – ενώ τον Ιανουάριο του 2023 υπογράφηκε με το Κουβέιτ σύμβαση για TB2 συνολικής αξίας 370 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους, η Σαουδική Αραβία κατέληξε σε συμφωνία με την Baykar για το μη επανδρωμένο αεροσκάφος Bayraktar Akinci αξίας άνω των 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ – το

μεγαλύτερο αμυντικό συμβόλαιο στην ιστορία της Τουρκίας. Επιπλέον, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα συμφώνησαν το 2022 να αγοράσουν έως 120 μη επανδρωμένα αεροσκάφη TB2, ενώ η Αίγυπτος είναι η τελευταία χώρα που ανακοίνωσε την απόκτηση Bayraktar-TB2 μετά την επίσκεψη του Ερντογάν στο Κάιρο τον Φεβρουάριο του 2024.

Εν ολίγοις, το TB2 είναι το πιο ορατό σημάδι μιας νέας εποχής για την αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας. Το αόρατο αεροσκάφος Kaan που κατασκευάστηκε από τον κρατικό όμιλο TAI μόλις ολοκλήρωσε την παρθενική του πτήση. Η Baykar έχει ανακοινώσει την κατασκευή εργοστασίου μη επανδρωμένων αεροσκαφών κοντά στην ουκρανική πρωτεύουσα Κίεβο.

Η ζήτηση για τα οπτικά συστήματα της Τουρκίας δείχνει ότι αυτή θεωρείται όλο και περισσότερο σημαντικός παίκτης στις διεθνείς αγορές όπλων, πράγμα που ενισχύει τη στρατηγική θέση της Αγκυρας στην παγκόσμια εξωτερική και αμυντική πολιτική. Ο στόχος της επίτευξης στρατηγικής αυτονομίας χαρακτηρίζει όλο και περισσότερο την τουρκική αμυντική βιομηχανία. Η Αγκυρα εστιάζει στην τοπική παραγωγική ικανότητα, περιορίζοντας παράλληλα τις

προμήθειες από το εξωτερικό. Η προσπάθεια μείωσης της εξάρτησης της χώρας από τους ξένους εταίρους δεν αφορά μόνο το τεχνολογικό, υλικοτεχνικό και κατασκευαστικό επίπεδο, αλλά εντάσσεται σε μια στρατηγική προσέγγιση.

Για τους εταίρους της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ, αυτή η αναπροσαρμογή εγείρει στρατηγικές προκλήσεις για την περαιτέρω αμυντική συνεργασία με την Αγκυρα. Η Τουρκία αρνείται να κινηθεί στο ίδιο μήκος κύματος με το ΝΑΤΟ και την ΕΕ, έχοντας για παράδειγμα αρνηθεί να υιοθετήσει κυρώσεις κατά της Μόσχας πέραν του πλαισίου του ΟΗΕ. Ο σημερινός ανασχεδιασμός του γεωπολιτικού χάρτη περιλαμβάνει μεσαίες δυνάμεις (της λεγόμενης Middle Powers) – όπως η Τουρκία – που απαιτούν επιρροή επί συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Ταυτόχρονα, οι χώρες αυτές διατάζουν να εμπλακούν σε διυλικούς ανταγωνισμούς μεγάλων δυνάμεων. Ο πρόεδρος Ερντογάν εκμεταλλεύεται τη θέση της Τουρκίας ως μεσαίας δύναμης, επεκτείνοντας τις εξαγωγές όπλων της χώρας και διευρύνοντας το φάσμα των χωρών που προμηθεύει (εξαιρώντας ωστόσο το Ισραήλ).

Ο μετασχηματισμός της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας τις τελευταίες δύο δεκαετίες

για το ΝΑΤΟ

συμβαδίζει με τον επαναπροσδιορισμό των γεωστρατηγικών συμφερόντων της Αγκυρας. Αυτό προσδίδει στον Ερντογάν πολιτική επιρροή που υπερβαίνει τις θεσμικές ρυθμίσεις και τη στρατιωτική ισχύ. Ακολουθώντας μια στρατηγική πολλαπλής ευθυγράμμισης, η Αγκυρα διαμορφώνει επί του παρόντος έναν αυξανόμενο αριθμό διμερών συμμαχιών στον τομέα των εξαγωγών όπλων σε χώρες εκτός ΝΑΤΟ που μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν κλειστές ή απρόσιτες για αυτήν. Τα διευρυνόμενα δίκτυα συνεργασίας χαρακτηρίζονται από περιφερειακή διαφοροποίηση. Στόχος της Τουρκίας είναι να κάνει στρατηγική χρήση των εξαγωγών όπλων – δηλαδή να αγκαλιάσει χώρες με τις οποίες άλλα μέλη του ΝΑΤΟ διατάζουν να συνεργαστούν, όπως η Σαουδική Αραβία, η Σομαλία, η Ταϊβάν και η Κίνα.

Εν τω μεταξύ, επιταχύνεται η κούρσα των εξοπλισμών μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο. Το 2022, η κυβέρνηση του Πρωθυπουργού Μητσοτάκη παρέλαβε τα πρώτα έξι από τα 24 συνολικά μαχητικά αεροσκάφη Rafale από τη Γαλλία και παρήγγειλε 40 stealth μαχητικά αεροσκάφη F-35 από τις ΗΠΑ. Τέτοιες εξελίξεις θέτουν

υπό αμφισβήτηση τη στρατιωτική υπεροχή της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας έναντι της ελληνικής.

Η επιτυχία των εξαγωγών μη επανδρωμένων αεροσκαφών της Τουρκίας, η πρόσφατη απόφαση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ να εγκρίνει την πώληση αεροσκαφών F-16, καθώς και η ενδεχόμενη πώληση αεροσκαφών Eurofighter από τη Γερμανία και την Ιταλία δεν αφορούν μόνο εξελιγμένα οπτικά συστήματα. Ούτε πρόκειται απλώς για εμπορικές συναλλαγές. Οι εξελίξεις πρέπει να εξεταστούν στο ευρύτερο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας του ΝΑΤΟ – δηλαδή της διατήρησης της Τουρκίας στα στρατιωτικοβιομηχανικά συστήματα της Συμμαχίας. Αυτό συνεπάγεται τόσο κόστος όσο και πιθανές ευκαιρίες, μεταξύ άλλων και για την Ελλάδα. Η συνέχιση της συμμετοχής της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ είναι κεντρικής σημασίας για τα συμφέροντα ασφαλείας της Συμμαχίας.

Οι εξελίξεις πρέπει να εξεταστούν στο ευρύτερο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας του ΝΑΤΟ δηλαδή της διατήρησης της Τουρκίας στα στρατιωτικοβιομηχανικά συστήματα της Συμμαχίας. Αυτό συνεπάγεται τόσο κόστος όσο και πιθανές ευκαιρίες, μεταξύ άλλων και για την Ελλάδα

Ο Jens Bastian είναι ανώτερος σύμβουλος Πολιτικής στο **ΕΛΙΑΜΕΠ** στην Αθήνα και σήμερα εργάζεται στο Βερολίνο στο Κέντρο Εφαρμοσμένων Τουρκικών Μελετών (CATS) του SWP